

■ Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ αὐτῆς (24ῆ Δεκεμβρίου)

Ἡ Ἁγία Ὁσιομάρτυς Εὐγενία

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος δ΄. Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ, κράζει μεγάλη τῇ φωνῇ· Σὲ Νυμφίε μου ποθῶ, καὶ σὲ ζητοῦσα ἀθλῶ, καὶ συσταυροῦμαι, καὶ συνθάπτομαι τῷ βαπτισμῷ σου· καὶ πάσχω διὰ σέ, ὡς βασιλεύσω σὺν σοί, καὶ θνήσκω ὑπὲρ σοῦ, ἵνα καὶ ζήσω ἐν σοί· ἀλλ' ὡς θυσίαν ἄμωμον, προσδέχου τὴν μετὰ πόθου τυθεϊσάν σοι. Αὐτῆς πρεσβείαις, ὡς ἐλεήμων, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἔτερον Ἀπολυτίκιον. Ἦχος γ΄. Θείας πίστεως.

Θείου Πνεύματος, τῇ ὑμνωδίᾳ, φῶς προσέλαβες θεογνωσίας, Εὐγενία Χριστοῦ καλλιπάρθενε· καὶ ἐν Ὁσίων χορεία ἐκλάμψασα, ἀθλητικῶς τὸν ἐχθρὸν ἐθριάμβευσας. Μάρτυς ἐνδοξε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Κοντάκιον. Ἦχος δ΄. Ἐπεφάνης σήμερον.

Τὴν τοῦ κόσμου πρόσκαιρον φυγοῦσα δόξαν, τὸν Χριστὸν ἐπόθησας, τὸ εὐγενές σου τῆς ψυχῆς, ἀδιαλώβητον σώζουσα, Μάρτυς θεόφρον, Εὐγενία πανεύφημε.

Μεγαλυνάριον.

Ὁρπηξ εὐγενείας θεοειδοῦς, ἤθεσιν ὀσίοις, καὶ ἀγῶσιν ἀθλητικοῖς, ὤφθης Εὐγενία· ἐντεῦθεν ἐνυμφεύθης, τῷ Ὑπερθέῳ Λόγῳ, ὡς καλλιπάρθενος.

Ὡρολόγιον τὸ Μέγα.

Υπῆρχεν ἐκ Ρώμης, θυγάτηρ γονέων ἐπισημοτάτων καὶ εὐγενῶν, Φιλίππου καὶ Εὐγενίας. Λαθοῦσα δὲ αὐτοὺς καὶ δύο τῶν ἑαυτῆς ὑπηρετῶν, Πρωτᾶν καὶ Ὑάκινθον, παραλαβοῦσα, ἐξῆλθε τῆς οἰκίας νυκτός· καὶ ἀνδρικῶς ἐνδυσασμένη, καὶ μετονομασθεῖσα Εὐγένιος, ἀπῆλθε μετ' αὐτῶν καὶ ἐμόνασεν εἰς μοναστήριον ἀνδρῶν. Ἐτελεύτησαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς μαρτυρικῶς ἐν τοῖς χρόνοις Κομόδου, τοῦ βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 180-192 ἔτους.

Συναξάριον.

Τῇ ΚΔ' τοῦ αὐτοῦ μηνός, Μνήμη τῆς Ἁγίας Ὁσιοπαρθενομάρτυρος Εὐγενίας καὶ τῶν σὺν αὐτῇ.

Στίχοι.

Στεφθεῖσα πρῶτον τοῖς πόνοις Εὐγενία,

Βαφὴν ἐβάψω δευσοποιὸν ἐκ ξίφους.

Τέτλαθι Εὐγενίη ξίφος εἰκάδι ἀμφὶ τετάρτῃ.

Ἐξ Εὐγενείας εὐσεβῆς ὡς τις κλάδος,

Προῆλθεν Εὐγενία δόξα τοῦ γένους.

Ρώμης μὲν αὐτῇ τῆς παλαιᾶς ἐξέφυ·

Γεννήτορες δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν,

Ἐκ Βασιλέως εἰς τιμὴν εἰληφότες,

Σὺν Εὐγενίᾳ καὶ τεκούσῃ συζύγῳ.

Λαθοῦσα τοίνυν σὺν δυσὶν ὑπηρέταις,

Ἐξῆλθε νυκτὸς φυγὰς ἡ Εὐγενία.

Καὶ προσρῦεῖσα, τινὶ τῶν Ἐπισκόπων,

Ἐν ἀνδρικῷ σχήματι, καὶ λουσαμένη,

Λουτρὸν τὸ θεῖον, ἀποκαρεῖσα τρίχας,

Καὶ Εὐγενίου λαχοῦσα κλῆσιν, τρέχει.

Πρὸς ἣν μονὴν βαδίσας ὄρθρου σὺν τάχει,

Μετῆλθεν εἰς ἅπασαν ἀρετὴν πόνοις,

Ἀγῶσι, μόχθοις, καὶ στάσει τῇ παννύχῳ.

Τοσοῦτον ἐξέλαμψε, φωστήρ, ὡς μέγας,

Ὡς τῶν ἀδελφῶν, τῆς μονῆς προστασίαν,

Παρακαλούντων κατέχειν καὶ διέπειν,

Τοῦ προστατοῦντος ἐκλιπόντος τὰ κάτω,

Λόγοις δυσωπηθεῖσα φλογμῷ τοῦ πόθου,

Συγκατένευσε, μὴ θέλουσα τῇ βίᾳ.

Τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ ἰδίου μήνα, Μνήμη τῆς Ἁγίας Ὁσιοπαρθενομάρτυρος Εὐγενίας καὶ ὅσων μαρτύρησαν μαζί της.

Στίχοι.

Τὸ πρῶτο στεφάνι σου ἦταν οἱ κόποι σου Εὐγενία,

μὲ τὸ αἷμα σου ἔβαψες τὸ ξίφος ἕως ἐπάνω.

Νὰ ὑπομείνεις Εὐγενία τὸ ξίφος τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ μήνα.

Ἀπὸ τὴν εὐγένεια τὸ εὐσεβὲς κλωνάρι προῆλθε, ἡ Εὐγενία, δόξα τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὴ γεννήθηκε στὴν παλιὰ Ρώμη· οἱ γονεῖς της εἶχαν τιμὴ ἀπὸ τὸ βασιλιὰ στὴν πόλη τοῦ Ἀλεξάνδρου, μαζί καὶ ἡ Εὐγενία καὶ ἡ μητέρα της.

Κρυφὰ μὲ δύο ὑπηρέτες ἔφυγε μέσα στὴ νύχτα ἡ Εὐγενία. Καὶ προσέδραμε σὲ κάποιον Ἐπίσκοπο, μὲ ἀνδρική ὄψη· λούστηκε στὸ θεῖο Λουτρὸ [ἔλαβε τὸ Βάπτισμα], ἔκοψε τὴν κόμη της, πῆρε τὸ ὄνομα Εὐγένιος καὶ τρέχει. Πρὸς τὸ μοναστήρι βάδιζε κατὰ τὸν ὄρθρο ταχύτατα, ἐξάσκησε κάθε ἀρετὴ μὲ κόπους, ἀγῶνες, μόχθους καὶ ὀλονύκτια ὀρθοστασία. Τόσο ἄστραψε ὡς μέγας ἀστέρας, προστασία γιὰ τοὺς ἀδελφούς τῆς μονῆς, ποὺ παρακαλοῦσαν νὰ τὴν ἔχουν κοντά τους καὶ νὰ τοὺς σκέπει· μετὰ τὴν ἐκδημία τοῦ ἡγουμένου τὴν παρακάλεσαν μὲ λόγια καὶ μεγάλη ἐπιθυμία, ὥστε συγκατένευσε χωρὶς νὰ θέλει, μὲ τὴ βία.

Οὕτω τὸν Εὐγένιον οὐ ψιλὸς λόγος,
Ἔδειξε πᾶσι λαμπρότατον καὶ μέγαν.
Πρᾶξις δὲ πάντας καὶ μόνῃ θεωρία,
Εἶλκε ξενικῶς, ὡς σίδηρον μαγνήτης,
Εἰς ἀπόλαυσιν τῶν καλῶν τῆς ιδέας.

Ἄλλ' ἡ μέλαινα τὴν ψυχὴν Μελανθία,
Σύμμικτος οὖσα τῷ λαῷ, φεῦ τοῦ μύσους!
Ὡς εἶδεν Εὐγένιον ὠραῖον φύσει,
Ἐρωτι δεινῷ συσχεθεῖσα τῆς θέας,
Κενὴν πρόφασιν, ἡξίου μακρὰν νόσον,
Ἦν εἶχε, κρύφα καὶ κατὰ μόνας λέγει.
Ἄλλως γὰρ οὐκ ἔνεστι φυγεῖν τὴν νόσον.
Εὐγένιος δέ, συντριβῆ τῆς καρδίας,
Τοῖς ἀπατηλοῖς τῆς Μελανθίας λόγοις,
Ἐξ ἀπλότητος εἶξας, ὡς Θεῷ φίλον,
Συγκατένευσεν, ἀγνοήσας τὸν δόλον.

Ὡς δ' οὖν ὁ οἶστρος τῆς Μελανθίας πλέον,
Ἀνήψε πυρσὸς ὡς ἔρωτα καρδίας,
Καὶ τυφλὸς ὥσπερ, ἀποβαλοῦσα κόρας,
Τὴν προσβολὴν ἔπραξε καθύσιν τοῦ πάθους·
Καὶ μὴ τυχοῦσα τῶν σκοπῶν, ἀπερρίφη·
Τοιάδε συνέγραψε τῇ Εὐγενίᾳ·
Ὡς τῆς μονῆς τῆς δεῖνα θεῖος προστάτης,
Γυναῖκας ἀγνὰς ἀπατῶν δόλου λόγοις,
Κάμοι προσῆλθε, πόρνος ὢν τολμητίας.

Ὁ γοῦν Ἐπαρχος, καὶ πατὴρ ὢν τῆς Κόρης
Εὐθύς ἀκούσας, καὶ χόλου πλησθεὶς ὄλος,
Πρὸς τὴν μονὴν ἐκπέμψας ἐν πολλῷ τάχει,
Τὸν Εὐγένιος ὡς τῆς μονῆς προστάτην,
Καὶ τοὺς Μοναχοὺς, ὡς κριτοὺς καὶ δεσμίους,

Τὸν Εὐγένιο ἐστόλισε λόγος τρανὸς καὶ
τὸν παρουσίασε σὲ ὄλους παράλαμπρο καὶ
μέγα. Ἡ πράξις καὶ τὰ λόγια του προσέλ-
κυαν ὄλους μὲ τρόπο ἀνερμήνευτο, ὅπως
ὁ μαγνήτης τὸν σίδηρο, γιὰ ν' ἀπολαύ-
σουν τὸ ἄρρητον κάλλος.

Ἄλλὰ ἡ Μελανθία, μὲ τὴν μαύρῃ της
ψυχῇ, ποῦ ἦταν ἓνα μὲ τὸ λαό, ἀλλοίμονο
τὸ ἀνοσιούργημα! Μόλις εἶδε τὸν Εὐγένιο
ὁμορφο στὴν ὄψη τὴν κατέλαβε ἔρωτας
δεινὸς στὴ θεά του· ἄτοπν πρόφασιν
πρόβαλε μακροχρόνια νόσο, καὶ τοῦ λέει
στὰ κρυφά, ὅταν βρέθηκαν μόνοι τους. Ν'
ἀποφύγει τὴν ἀρρώστια δὲν ἦταν ἀσφα-
λῶς δυνατὸ, [ἐκτὸς ἐὰν αὐτὸν τὴν ἐπισκε-
πτόταν στὸ σπίτι της]. Καὶ ὁ Εὐγένιος, μὲ
ραγισμένη τὴν καρδιά, ὑποχώρησε ἀπὸ ἀ-
πλότητα στὰ ἀπατηλὰ λόγια τῆς Μελανθί-
ας, ὅπως ἀρέσει στὸ Θεό, συγκατένευσε
[νὰ προσευχηθεῖ γιὰ νὰ τὴν θεραπεύσει],
χωρὶς νὰ κατανοεῖ τὸ δόλο.

Μόλις τὸ σφοδρὸ πάθος τῆς Μελανθίας
ἄναψε σὰν δαυλὸς τὸν ἔρωτα στὴν καρ-
διά της, σὰν τυφλή, ἀφοῦ ἔδιωξε τὶς δοῦλες
της, τοῦ ἐπιτέθηκε γιὰ νὰ σβήσει τὸ πά-
θος της. Τὸν σκοπὸ της δὲν τὸν πέτυχε καὶ
ἀπορρίφθηκε. Τέτοια ἔγραψε [στὸν Ἐπαρχο]
ἐναντίον τῆς Εὐγενίας· ὅτι τάχα ὁ ἱερὸς
προστάτης τῆς τάδε μονῆς, ἐξαπατώντας
μὲ δόλια λόγια ἀγνὰς γυναῖκες, καὶ ἐμέ-
να πλησίασε, ὄντας πόρνος τολμηρός.

Ὁ ἔπαρχος καὶ πατέρας τῆς κόρης μό-
λις τὸ ἄκουσε, γεμάτος ὀργή, ἀμέσως ἔ-
στειλε στὴν μονὴ νὰ καλέσουν τὸν Εὐγέν-
ιο, ὡς προστάτη τῆς Μονῆς, καὶ τοὺς Μο-
ναχοὺς, ὡς ἀξιοκατάκριτους καὶ μέσα σὲ

Καὶ ψευδολάτρας, ἣ πλέον κακεργάτας,
Ἐπαρχικῶ βήματι παρισταμένους,
Λόγους ὑποσχεῖν ἀποφαίνεται κρίσει.
Ὡς οὖν παρέστη τὰ μέρη πρὸς τὴν δίκην,
Ἦρξατο αὐθις τοῦ λέγειν Μελανθία,
Ἐβρεις καταχέουσα θεῖου προστάτου
Ἐπιγελῶσα, λοιδοροῦσα στωμύλως.
Καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἐν θρασυτήτι λόγων
Ἐπιβοῶσα, δεικνύουσα τοῖς φίλοις
Δακτυλοδείκτως τοῦ μύσου ὡς ἐργάτην.
Καὶ τοὺς ὑπ' αὐτόν, οὐδὲ φθορεῖς τολμᾷ λέγειν,
Τρανῶς ἀναβοῶσα, καὶ λέγουσά πως·
Ἄπαντες ἀκούσατε, τάλθηθῆ λέγω.
Τῆς ἀνοχῆς σου, Δέσποτα Παντοκράτορ!

Χιτῶνα ρήξας Εὐγένιος αὐτίκα,
Δείκνυσιν εὐθύς, θαῦμα φρικτὸν καὶ ξένον!
Καὶ τοῖς παροῦσι προσλαλεῖ παρρησίᾳ·
Ἔδει μὲν ἡμᾶς εὐχαριστεῖν καὶ φέρειν
Ἐβρεις, γέλωτας, καὶ κακώσεις σωματῶν.
Ἄλλ' ἵνα μὴ τὸ σχῆμα τυγχάνῃ γέλως,
Ἐγὼ γυνὴ τὴν φύσιν, εἰμὶ θυγάτηρ,
Πατρὸς δικαστοῦ, καὶ κριτοῦ μου φιλτάτου.
Μήτηρ δέ, τούτου σύζυγος τέξασά με.
Αὐτοὶ δ' ἀδελφοί· καὶ γὰρ οὐ δούλους λέγω.
Ταῦτα λεγούσης τῆς καλῆς Εὐγενίας,
Ἄπαντες ἐξέστησαν· ὦ πρᾶγμα ξένον!
Μελανθίαν δι' ἄνωθεν ἡ θεῖα δίκη
Ὅπως μετῆλθε, πᾶς ἀκούσας θαυμάσει.

Ὁ γοῶν Πατὴρ αὐτίκα τὴν δόξαν ἅμα,
Καὶ πλοῦτον αὐτόν, καὶ βίου φαντασίαν,

δεσμά, καὶ ὡς ἀπατεῶνες ἢ καλύτερα ἐργάτες τοῦ κακοῦ, νὰ παρουσιαστοῦν στὸ βῆμα τοῦ διοικητῆ, ἀποφασίζει νὰ ἀπολογηθοῦν σὲ δίκην. Μόλις παρουσιάστηκαν οἱ ἀντίδικοι πρῶτη μίλησε ἡ Μελανθία καὶ ἐξαπέλυε ὕβρεις κατὰ τοῦ ἱεροῦ προστάτη, περιγελώντας καὶ βρίζοντάς τον μὲ στόμφο. Καὶ μέσα στὰ γεμάτα θράσος λόγια τῆς ἔβγαζε κραυγές καὶ παρουσίαζε στοὺς δικοὺς τῆς δείκνοντάς τον μὲ τὸ δάκτυλό τῆς ὡς δράστη τῆς μιαρῆς πράξης. Τοὺς μοναχοὺς τοὺς ἄλλους, βιαστὲς τοὺς ὀνομάζει, τρανὴ ἢ φωνὴ τῆς καὶ λέει τὰ παρακάτω: Ἀκούστε μὲ ὅλοι, λέω τὴν ἀλήθεια. Δεῖξε τὴν ἀνοχὴ σου, Δέσποτα Παντοκράτορα!

Ἄλλὰ ὁ Εὐγένιος αὐτοστιγμῆ διέρρηξε τὸν χιτῶνα του καὶ φανερώνεται μὲ μιᾶς πρᾶγμα ἀνήκουστο καὶ ἀλλόκοτο! Στους παρόντες μπροστὰ μὲ παρρησία λέει· ἔπρεπε βέβαια ἐμεῖς νὰ νιώθουμε εὐχαρίστηση μὲ τὸ νὰ ὑποφέρουμε ὕβρεις, γέλωτες καὶ βάσανα. Γιὰ νὰ μὴν γίνῃ ὅμως τὸ μοναχικὸ σχῆμα ἀντικείμενο γέλωτος, ἐγὼ δείκνω ὅτι εἶμαι γυναῖκα, κόρη δικαστοῦ, αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τώρα μὲ δικάζει. Μάνα μου ἦταν ἡ γυναῖκα του, αὐτὴ μὲ γέννησε. Ἐδῶ γύρω οἱ ὑπόλοιποι ἀδελφοί· δὲν τοὺς ἀποκαλῶ ὑπηρέτες. Ἐνῶ αὐτὰ ἔλεγε ἡ ὠραία Εὐγενία ὅλοι ἔπρσαν σὲ ἔκσταση· ὦ πρᾶγμα παράξενο! Πῶς ἡ θεῖα δίκη ἔπρσε πάνω στὴν Μελανθία, ὁ καθένας ὅταν τὸ ἀκούσει θὰ τὸ θαυμάσει.

Ὁ πατέρας ἀπὸ τῆς μεριάς του ἀμέσως ἐγκατέλειψε τὴ φήμην καὶ τὸν πλοῦτον του, τὴ θέσπ τὴν κοινωνικὴ του καὶ γεννᾶται

Γέννησιν ἀφείς, ἀναγεννᾶται ξένην.
Ποιμὴν δὲ πιστὸς γίνεται τῶν ἐν Πόλει,
Καὶ μαρτυρικῶς διαβάς ζωῆς τέλος,
Ταῖς τῶν ἀπίστων κατατρωθεὶς αἰκίσι,
Χαίρων ἀπέπτῃ πρὸς μονὰς οὐρανίους.

Μήτηρ δὲ τάχει, σὺν θυγατρὶ φιλτάτῃ,
Χώραν ξένην λιποῦσα, καὶ τὴν πατρίδα
Ποθοῦσα, κατώκησεν ἐν ταύτῃ πάλιν.
Καὶ δόγματος τεθέντος εἰδώλοις θύειν
Τοὺς Χριστιανοὺς, ἧ θανεῖν κακηγκάκως,
Λάμπασα πᾶσι φανερώς Εὐγενία,
Χριστοῦ πόθῳ δὲ τῷ βαρεῖ πάνυ λίθῳ,
Καὶ προσδεθείσα καὶ ριφθείσα εἰς ὕδωρ,
Καὶ παραδόξως μὴ βλαβεῖσα τῷ ξίφει,
Τὴν κάραν ἐκτμηθεῖσα τῶν ἄθλων τέλος,
Χαίρουσ' ἀπέπτῃ πρὸς ποθινὸν Νυμφίον.

πάλι, μὲ τρόπο παράξενο καὶ διαφορετικὸ
[βαπτίστηκε]. Ἔγινε ποιμενάρχης ἀνθρώ-
πων πιστῶν τῆς Πόλης καὶ ἔφθασε στὸ
τέλος τῆς ζωῆς του, ὅπου ἔλαβε μαρτύριο
πληγωμένος ἀπὸ τοὺς αἰκισμοὺς τῶν ἀπί-
στων τοῦ καιροῦ του. Μέσα σὲ χαρὰ πέτα-
ξε γιὰ τὶς οὐράνιες μονές.

Ἡ μάνα, τὸ ἴδιο σύντομα καὶ αὐτὴ, μα-
ζὶ μὲ τὴν προσφιλή της κόρη, ἐγκατέλει-
ψαν τὴν ξένη χώρα καὶ μὲ τὸν πόθο τῆς
παλιᾶς κατοίκησαν σὲ ἐκείνην πάλι [στὴ
Ρώμῃ]. Βγῆκε διαταγὴ νὰ θυσιάσουν οἱ
Χριστιανοὶ στὰ εἰδῶλα ἀλλιῶς θὰ σκοτω-
θοῦν κακὴν κακῶς, ἀλλὰ ἡ Εὐγενία ἔ-
λαμψε μπροστὰ σὲ ὅλους ὀλοφάνερα· εἶ-
χε τὸν πόθο τοῦ Χριστοῦ ὅταν τὴν προσέ-
δεσαν μὲ πέτρα βαριὰ καὶ τὴν ἔριξαν στὸ
νερὸ νὰ πνιγεῖ. Ἀπίστευτο, δὲν τὴν πεί-
ραξε τὸ ξίφος· στὸ τέλος τῶν ἀθλημάτων
τῆς ἀποκεφαλίστηκε καὶ μέσα σὲ χαρὰ
πέταξε πρὸς τὸν ποθητὸ της Νυμφίον.